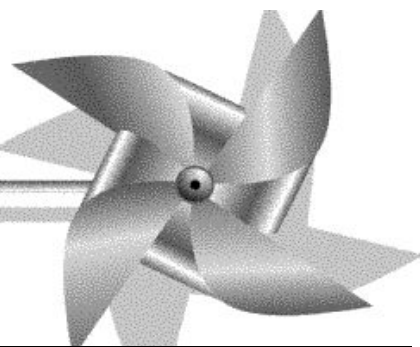

FORGÓ

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság lapja. Megjelenik negyedévente.
X. évfolyam 4. szám, 2009. december – 2010. január.

Kedves Tagtársak, Barátaink!

Már el is kezdtük az új évet, amelyben kíváncsi vagyok, hogy Társaságunknak és minden Tagtársunknak, Barátunknak olyan sikeresen alakuljanak dolgai, mint amilyen szerencsés kezdésről most számot adhatok. Berendezkedtünk Orlay utcai új otthonunkban, ahol a legkedvezőbb

fogadtatásra találtunk. Az első szó legyen a köszönet: Bálint Eta Tagtársunk, a Millenniumi Polgári Casino Egyesület alelnöke, dr. Hoffmann Tamás elnök, Pásztor Klárka gazdasági vezető a legszívélyesebben és –előzékenyebben tették lehetővé helyfoglalásunkat és berendezkedésünket. Kö-

szönjük, azon leszünk, hogy a Casino tagjai számára is minél több kedvező élményt nyújtunk gazdag programajánlatunkkal. Köszönjük Török Jánosné Attányi Juditnak, Tagunknak és Munkatársunknak, Kissné Sztraka Annamária Titkárunknak és férjének, Kiss Lászlónak, honlapunk Szerkesztőjének az ajándékul felajánlott, kitűnő szekrényeket, utóbbiaknak még a csomagoláshoz, költözéshez átadott dobozokat is. Köszönöm a költözésben és pakolásban segítőknek, Annamáriának és Juditnak a fáradságot. És köszönjük a szíves befogadtatást helykeresésünk időtartamára dr. Somi Ildikónak és Vajk Évának, a Textilmúzeum igazgatójának, akiknek segítségével nélkül a legnagyobb bajban lettünk volna. A helykeresésben együttműködőknek is köszönetet mondok: Salamon Eszter, Léb Zsuzsa, dr. Gergely Katalin, dr. Boross Marietta

Tagtársaink tettek lépéseket érdeklünkben. Még azoknak az intézményi Vezetőknek is köszönetet mondok itt, akik problémánkat meghallgatták, még ha nem is tudták orvosolni.

Új helyünkön már többen megfordultak Tagtársaink közül, két rendezvény – az Erdélybe

küldött ajándékbabák bemutatása és Fóti Péter előadása – után várjuk a Játékkészítők műhelytalálkozójára, gyerekprogramokra, Róza baba találkozóra, a társasági teendők megbeszélésére Tagjainkat, és aztán rendszeresen, minél gyakrabban minél többeket. Igazi Társaság

lehetünk sok találkozóval, miután éveig a Forgó és néhány nagyobb rendezvény kötött össze bennünket. Most létrejöhetnek a spontán csoportosulások, kialakulhatnak alkotó, rendszeresen találkozó, együttműködő csoportok.

Szerencsések voltunk pályázatainkkal is. Működésünk, több fontos programunk nyert támogatást és Forgó lapunk is ismét támogatáshoz jutott! Egyre fontosabb azonban Tagjaink anyagi tehervállalása is. Pályázati támogatásaink nagy részét csak önrész vállalásának terhével nyerjük el. Így a szerény összegű tagdíjak fizetése és felülfizetése egyre fontosabb feltételé válik a sikeres munkának. Gyűjtsék az ötleteket és az erőt a társasági munka fejlesztésére, újuljon meg idén a Kiss Áron Magyar Játék Társaság!

Dr. Györgyi Erzsébet soros elnök

*Szomorú hír érkezett lapzártá után:
Dr. Moskovszky Éva kultúrtörténész,
Társaságunk alapító Tagja,
a Fehérvári Babaház--Moskovszky
Gyűjtemény letéteményezője,
a hazai játékkultúra kiemelkedő személyisége,
szeretett Éva nénénk
2010. január 21-én elhagyott bennünket.
Gyűjteményében, emlékeinkben
él közöttünk tovább.*

Meghívó

Társasági programjaink

Játékkészítők műhelytalálkozói c. programunkra – amelynek meghívóját mellékeljük – szeretettel várjuk Tagtársainkat. Tanulságos lesz a játékkészítőknek, sokoldalú munkásságukban gyönyörködhet minden játékbárát, használhatóságukat, a velük való játszás örömét pedig kipróbálhatja felnőtt és gyermek. Január 29-én pénteken – az előző Forgóban közölt időponttól eltérően – lesz a szakmai nap, a rá következő két napban, szombaton és vasárnap pedig kiállítás és gyermekprogram. Ugyanez megismétlődik más szereplőkkel február végén is: 26-án szakmai program, 27–28-án kiállítás és gyermekprogram. Jöjjenek el új telephelyünkre, ismerjék meg az általa nyújtott kiváló lehetőségeket, hívják el barátait, ismerőseiket, a játékbárátokat és érezzék jól magukat!

Róza baba barátait szeretettel várja Zorkóczy Éva egy kötetlen találkozásra február 6-án, szombaton 10–14 óráig új telephelyünkön (1117 Bp. Orlay utca 2/b üzlethelyiség), amelyen meg lehet beszélni korábban készült, be nem fejezett Rózák problémáit, sőt fejleszteni, javítani lehet a babákat. Készülni lehet a győri babaversenyre. A kívánságokat ajánlatos Évával előre megbeszélni (Tel. 295–1196, e-mail: zorkoczy1935@t-online.hu). A napokban nyújtjuk be pályázatunkat az ez évi több napos Róza baba programra és nagy népviseletes baba kiállításra is készülünk, amelyen be szeretnénk mutatni az élvonalbeli népviseletes babakészítők munkássága mellett a Róza babák javát is. Tehát van mire tökéletesíteni a Rózákat! A gyakorlott Róza baba készítőket mellett szeretettel várjuk az érdeklődőket, újonnan bekapcsolódni kívánókat is! Ezúttal nem szükséges szabályos jelentkezés, elég egy telefon Z. Évának.

A Társaság jövőbeli működését befolyásolni kívánó, abban szerepet vállaló, gazdagabb társasági életre törekvő Tagtársainkat szeretettel várjuk Tisztújító közgyűlést előkészítő összejövetelre február 13-án, szombaton 10 órára az Orlay utca 2/b-be. Új telephelyünk

megsokszorozza találkozási lehetőségeinket – ezután a közös érdeklődésű Tagtársaink megbeszélte időpontban akár rendszeresen is összejöhetnek itt. Újfajta programokat is tervezhetünk – milyenek legyenek azok? Közös ügyeink vitelét, a Társaság vezető tisztségeit felkészült, elhivatott Tagtársainkra szeretnénk bízni, kik lennének erre alkalmasak, kik tudnak a Társaság jobb működése érdekében feladatot vállalni? Minél többen jöjünk össze – a Társaságot szerető, küldetésében bízó Tagtársak, mindenkinek az ötletére, ajánlatára, elgondolására számítunk, aki ezzel a Társaság életét, jövőjét gazdagítani tudja. És legfőképpen: találkozzunk, ismerjük meg egymást, egymás törekvéseit, éljünk a lehetőséggel, hogy végre van hol találkozunk! Bemutatjuk társasági irodánkat, irattárunkat. Az évek során összegyűjtögetett könyvtárunk megismertetésére is lehetőség nyílik, a hozzáférés lehetőségét is meg szeretnénk teremteni. Távol lakó, e rendezvényen részt venni nem tudó Tagtársaink levéلبeli javaslatát is várjuk, ezeket ismertetni fogjuk, a lehetőség szerint felhasználjuk. Szeretnénk ezt követően megrendezendő közgyűlésünkön sokoldalú, aktív vezetőséget megválasztani, gazdag, megvalósítható működési programot elfogadni.

Szeretettel vár minden tagot, minden javaslatot

dr. Györgyi Erzsébet soros elnök

XIV. Nemzetközi Babafesztivál

Győr március 24 – április 8

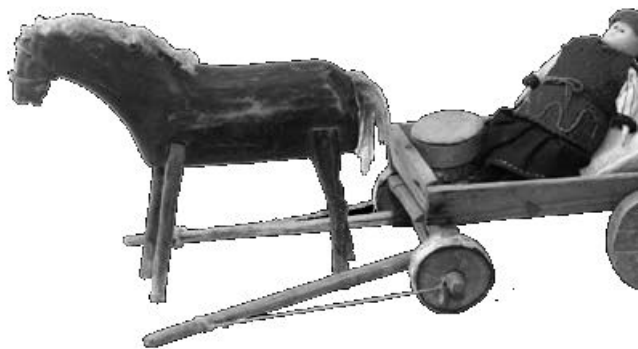
Győr március végétől ismét a „babák fővárosa” lesz, a korábbiakhoz hasonlóan több helyszínen várja azokat a felnőtteket és gyermekeket, akik az évezredek óta legismertebb gyermekjáték napjainkban kedvelt formáinak látványában, valamint az amatőr és profi művészi babakészítés jelenlegi hazai kiemelkedő alkotásaiban gyönyörködni szeretnének.

A Zichy-palotában a meghívott külföldi alkotók munkái, az Országos Babakészítési Verseny kilenc kategóriájára érkezett babák,

öltöztetett szobrok, babaházak színes kavaládja mellett gyermekek és felnőttek számára babakészítési foglalkozások, filmvetítés, interaktív előadások várják a látogatókat. 2010 március 23-án nyílik a kiállítás – megtekinthető 24-étől – és ezen a napon kerül sor néhány előadásra is. Április 10-én, Magyar Babarátok Egyesületének közgyűlésére lesz és gyakorlati képzés. Várják az alkotásokat az Országos Babakészítő Versenyre az ajánlott témákban: a négy évszak, a sport, a népviselet területén pedig a német nemzetiségek öltözete, Baranya és Somogy megye népviselete – és a további babákat, mackókat is.

A közönség szavazhat majd „Az év babája 2010” címre, a szavazók értékes ajándékokat nyerhetnek.

A Xántus János Múzeumban a „Régi idők játécai a kecskeméti Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely gyűjteményéből” című kamara kiállítás a XIX. század végének világába vezet vissza, a Városi Művészeti Múzeum Magyar Ispita épületében a „Gyermekjátékok a kortárs magyar képzőművészetben” pedig azt mutatja be, hogy napjaink művészei milyen játékot adnának gyermekeink kezébe. Információ: Keglovich Ferencné igazgató, Győri Művészeti és Fesztivál Központ 9022 Győr, Liszt F. u. 20. Tel: 96/320–289, 911–316, honlapok: www.fesztivalkozpontgyor.hu, www.babakiallitas.hu.

Az Észti játékok – Tradíció és jelenkor című, Tartuból érkezett gyönyörű játékiállítás – melynek megnyitására előző Forgónkban már hírt adtunk – február 21-ig várja látogatóit. Társaságunk február 20-án csoportos látogatást szervez a kiállítás megtekintésére. Bemutatásra kerül *A vidéki észti gyerekek tradicionális játécai* című film is. Találkozás a Nyu-

gati Pályaudvaron a Szegedre 7.53-kor induló IC vonat végénél. Jegyváltás egyénileg. Teljes árú menetjegy 1880 Ft. Visszaérkezés délután, minden óra 47-kor indulnak Kecskemérről Budapestre vonatok, menetidő 1 óra 20 perc. Kérem az ország más pontjain lakó Tagtársainkat is, hogy csatlakozzanak a programhoz!

A Múzeum Nyílt napjára is szívesen látják tagjainkat, február 8-án 10 órától, szintén filmvetítésekkel a kiállítás-bemutatás mellett. Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely, 6000 Kecskemét, Gáspár A. u. 11. Tel.: 76/481–469.

Nemzetközi Játékvásár

Spielwarenmesse Nürnberg

2010 február 4–9

7000 termék, köztük a 2010. év eladási slágerei várják az érdeklődőket a világ vezető nemzetközi játék-, hobbi- és szabadidővásárán. A bébi cikkek gyártói a Baby's World elnevezésű külön területen jelennek meg. A kínálat bővítésére, értékesítésre az 1. Nemzetközi Játék Kongresszus kínál alkalmat. További információk: www.spielwarenmesse.de – magyar nyelven is! –, valamint Némethy Márta, a Spielwarenmesse eG Hivatalos Magyarországi Képviselője – Német–Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara, 1024 Bp. Lövház u. 30., www.duihk.hu. Telefon: 1/345–7628, fax: 1/345–7644.

Homo Ludens fotópályázat

Az Esztergomi Art Fotográfiai Stúdió, a Magyar Nemzeti Múzeum Esztergomi Vármúzeuma és a Budapesti Kolta Galéria – a 2010-es Esztergomi fotográfiai biennálé szervezői fotópályázatot hirdetnek Homo Ludens címmel a 2010-ben 17. alkalommal megrendezendő Esztergomi fotográfiai biennálé alkalmából. A pályázatra a *Mi lenne, ha...?* kérdésre válaszoló, játéknak tekinthető, tehát a fotográfiai- és képzőművészeti ábrázolási és kifejezési formák határterületein megjelenő fotókat várnak. Pályázati határidő: 2010. május 17. Bővebb információ: Esztergomi Art Fotográfiai Stúdió, a Magyar Nemzeti Múzeum Esztergomi Vármúzeuma, Budapesti Kolta Galéria; Budapest, Lajos utca 158., Esztergom, Imaház utca 2/a, Kollár Hilda; egommuvhaz@invitel.hu, koltagaleria@gmail.com, www.egomkultur.hu/efb2010.html, telefon: 33/313–888. **KultúrPont**

A Művészet és a Tudomány Közös Ünnepe Pécsen

Meghirdették a BRIDGES PÉCS 2010 Világkonferenciát 2010. július 24–28., Pécs – Európa Kulturális Fővárosa. Jelentkezési határidők: konferencia-előadások: 2010. február 1.; műhely-előadások: 2010. március 1; rövid előadások: 2010. március 15. A jelentkezések elbírálásának határideje: 2010. március 25. A jelentkezések véglegesítése: 2010. április 25. A részletes program, a konferencia-felhívás és a jelentkezési információ itt olvasható: www.bridgesmathart.org/bridges-2010/. 2010-ben a *Bridges Világkonferencia – Matematikai összefüggések a művészetben, a zenében, a tudományban és a kultúrában* című találkozóhoz Pécs, Európa Kulturális Fővárosa ad otthont.

A több száz résztvevős, érdeklődők ezreit vonzó művészeti-tudományos rendezvény 1998-ban indult útjára az amerikai Kansasból és évente a földkerekség más-más országában kerül lebonyolításra. A konferencia célja a címben foglalt tudományközi és művészeti kapcsolódási lehetőségek, azaz „hidak” bemutatása, illetve a matematikai gondolkodás sokszínűségének, lehetőségeinek a nagyközönség számára is érdekes kulturális programok révén történő népszerűsítése. Résztvevői a világ vezető egyetemeinek matematikusai, művészek, tanárok, kutatók, zenészek, számítógépes szakemberek, szobrászok, táncosok és pedagógiai eszközfejlesztő cégek képviselői. A tanácskozás programjához minden érdeklődő számára nyitott kiállítások, interaktív műhelyek, játékos pedagógiai bemutatók, koncertek, matematikai színház és családi nap kapcsolódik. A Bridges Pécs 2010 a globális keleti felének első Bridges Világkonferenciájaként egyedülálló lehetőséget kínál térségünk művészeinek és tudósainak nemzetközi szakmai kapcsolataik erősítésére, valamint tevékenységük széleskörű nyilvános bemutatására. Pécsen a művészet és a tudomány tendenciáinak érintkezését kiaknázó szemléletnek évszázados előzményei és jelenleg is élő hagyományai vannak. Ezért szimbolikus értékkel bír, hogy a 2007 óta zajló Pécs Ars GEometrica Nemzetközi Találkozó és Műhely által megalapozott Bridges Világkonferencia, 2010-ben Pécsen kerülhet megrendezésre. A konferencia előadói szabadterei

helyszíneken, a nagyközönség számára is kipróbálható játékokkal, széleskörű érdeklődésre számot tartó bemutatókkal készülnek. Az esemény része a Bridges Családi Nap, amelynek keretében a találkozó témájával összefüggő közös játékokban vehetnek részt az érdeklődők, gyerekek és felnőttek egyaránt. A rendezvényre érkező matematikusok és művészek alkotásaiból kiállítás nyílik, amely megtekinthető a konferencia ideje alatt.

A 2010 júliusában megrendezett találkozó egyben jó alkalmat kínál Pécs városának a konferencia-turizmus helyi lehetőségeinek kipróbálására, ezen kívül a Bridges Organization tagjai keresik a helyi kutatócsoportokkal, intézményekkel, ipari szereplőkkel történő, művészeti-tudományos designnal és alap kutatásokat igénylő termékfejlesztéssel kapcsolatos helyi együttműködési lehetőségeket. A <http://www.youtube.com/watch?v=XXhgdgNikA0> címen képes meghívó látható. Kapcsolat: Fenyvesi Kristóf koordinátor: fenyvesi.kristof@pecsikult.hu. Rendezők: Pécsi Kulturális Központ – Pécs Ars GEometrica projekt és Bridges Organization (USA) Megvalósul a Pécs2010 – Európa Kulturális Fővárosa program támogatásával. Bridges Organization: <http://www.bridgesmathart.org>. Pécsi Kulturális Központ: www.pecsikult.hu/bridges2010.

Vedd ölbé, ringasd, énekelj!

Kisgyermekkorú zenei nevelés Ringató foglalkozás a Hagyományok Házában (1011 Bp., Corvin tér 8.) minden csütörtökön 9:30–10:00-ig. Foglalkozásvezető: Márczi Anna népzene- és ének-zene tanár.

A foglalkozásokon az óvodát megelőző korosztály zenei neveléséhez kapnak mintát a szülők a kodályi elvek alapján. Élő énekszóval, hangszeres játékkal, nagyrészt a magyar néphagyományból merített értékes zenei anyaggal vesszük körül a gyerekeket és közben sokat játszunk. Mindenkit szeretettel várunk!

Érdeklődni a 70/2825–094-es telefonszámon, vagy a marczyanna@gmail.com címen lehet.

Szeretettel várunk a Ringatóra már néhány hónapos gyerekeket is és minden olyan anyukát, apukát, nagyszülőt, aki szívesen énekel, játszik együtt a kicsikkel, oldott, szeretettel

léggörben. Aki maga is úgy érzi, fontos az, hogy a művészet eszközeivel neveljük, aki szívesen énekel, bővíti a dalkincsét, vagy az énekléssel kapcsolatban kialakult gátlásainak feloldására vágyik egy közösségben.

A foglalkozásokra a belépő 700 Ft családunként. A Ringató program vezetője Gállné Gróh Ilona Forrai Katalin-díjas énektanár. További információk a Ringató honlapon olvashatók.

*A Hagyományok Háza
Hírleveléből*

**Találkozás
a néphagyománnyal**
*Ismeretterjesztő foglalkozás
7–14 éveseknek*

A délelőtti foglalkozás első részében a Magyar Állami Népi Együttes műsorát láthatják a gyerekek. A tánckar vezetésével egy képzeletbeli utazást teszünk a Kárpát-medence magyarlakta vidékein.

Ezt követően a bukovinai székely származású énekes és mesemondó, Fábián Éva mesél szebbnél szebb tündérmeséinkből.

A nap hátralevő részében alkotómunka vár a gyerekekre: kézműveskednek (nemezelnék, gyöngyöt fűznek, vagy rongybabát készítenek), tánc házi foglalkozáson vesznek részt és népi hangszerekkel ismerkednek a Magyar Állami Népi Együttes zenekarának bemutatóján.

A program menete: 08:45: Érkezés, 09:00: Magyar Állami Népi Együttes bemutatója, 09:50: Mesehallgatás, 10:15–10:30: Szünet, 10:30–12:45: Kézműves foglalkozások, tánc ház, hangszerbemutató, játék. A jelentkezés módja: Iskolai csoportok jelentkezését várjuk. A gyerekeket előzetes egyeztetés alapján, általában keddenként 9–13 óra között fogadjuk. Egy alkalomra ajánlott csoportlétszám: 95–100 fő.

Választható dátumok: január 26., február 2., 9., 16., 23., április 20., 29., május 4. Részvételi díj: 900 Ft/fő, a kísérőknek ingyenes. Jelentkezni a jelentkezési lapon lehet. A lapok beérkezési sorrendjében fogadjuk a csoportokat. További információ: Németh Nóra.

*A Hagyományok Háza
Hírleveléből*

**Folk bábuk
Budapest szerte**

A Summa Artium Alapítvány ötödik Mecénás Napi árverésére ajánlott projektek között szerepelt a Hagyományok Háza Baráti Köre Egyesület által benyújtott, a Hagyományok Házát népszerűsítő rendhagyó kultéri marketingkampány.

A „Folk bábuk Budapest szerte” című projektre a Hargita Gyöngye („Perla Harghitei”) tulajdonos-vezérigazgatója, Kurkó Árpád egymillió forintot ajánlott fel és még 150 ezer forint értékű felajánlás érkezett.

A Hagyományok Háza Baráti Köre Egyesület a pénzből 2010 nyarán-őszén életnagyságú, igényesen kivitelezett „folk bábuk” felállítást tervezi a város forgalmas, szürke csomópontjain és turisztikai célállomásain. A különböző helyeken (pl.: Nyugati tér, Vörösmarty tér, Szentháromság tér, Deák tér, Gellérthegy) elhelyezett bábu vagy bábuk (a projekt minimum 5 helyen kihelyezett bábu/bábupár kihelyezésével valósítható meg) egy-egy kárpát-medencei régiót (pl.: Sárköz, Rábaköz, Felvidék, Szatmár, Dél-Alföld, Kalotaszeg, Mezőség, Székelyföld, Gyimes, Moldva) reprezentálnának.

A projekt elsődleges célja felhívni a járókelők figyelmét a magyar nép, illetve a Kárpát-medence hagyományos kultúrájára és az azt hitelesen bemutató Hagyományok Házára és annak részét képező Magyar Állami Népi Együttes előadásaira.

*A Hagyományok Háza
Hírleveléből*

Aprók tánca

Gyermektáncháza a Hagyományok Házában

Szeretettel várják péntekenként 17–18.30 között azokat a játszani, táncolni, énekelni, illetve kézműveskedni vágyó gyerekeket és szüleiket, akik szeretnének megismerkedni az évkörhöz tartozó ünnepeink és jeles napjaink szokásaival! Minden héten más hangszerből szól a talpalávaló: duda, tekerő, furulya, hegedű, kontra, bőgő, koboz, gardon..

Hagyományok Háza, 1011 Bp. Corvin tér 8. fszt. Közösségi terem. Információ: Várkonyi Tekla, telefon: 1/225–8088. Belépődíj 500 Ft, előzetes bejelentkezés nincs.

A Hagyományok Háza Hírleveléből

Krónika

Pierrot barátom

Az olasz Commedia dell'arte francia változatában nagy szerepet játszik Pierrot, gyakran párjával, Pierrette-tel együtt. Pierrot a megtört szívű bohóc, az örök lúzer. Figurája bábuként is megjelenik a 19–20. század fordulóján, főleg

valami jót sütnék éppen. Egy ilyen, levelet író Pierrot-t látunk megelevenedni egy automata-figura személyében, Mme de Galéa híres monacói gyűjteményében.

A Fehérvári Babaházban – egyelőre a rak-tárban – van két, bak-
arasznyni, biszkvitporce-
lán-figura, Pierrot és
párja. Régi tulajdonosnő-
jének 1904-ben hozta
édesapja Párizsból.
Világoskékkel díszített
fehér öltözetet viselnek,
háromszögletű kalappal.
Máskor kis, kerek sapkát
vagy csúcsos süveget
látunk rajtuk. Legtöbb-
ször a fehéret feketével
kombinálják. Néhány
évtizede, amikor felkap-
ták a szecessziót és kör-

nem mint gyermekjáték, hanem mint pam-
lagbábu, táncosnők, ficsurak, paprikajancsik
között. Túlzottan hosszú kezű és lábú figurák
voltak, kevés kivétellel nem is dekadens
művészeti termékek, csak papírmásé- vagy
rongyfejű giccses tömegcikk. Ehhez képest
nagyon elterjedtek, bár tanulmányt nem
ismerek róluk. Amikor egy „új tárgyilagos-
ság” nevében kihajították őket a szobákból,
gyermekkezekbe kerültek, mert a kicsik felfe-
dezték, milyen lehetőségek rejlenek a nem
nehéz anyagból készült, törhetetlen figurák-
ban: remekül tudták őket maguk után von-
szolni. Ezt persze ritkán élték túl a bábuk.
Van egy kedves kis francia gyermekdal:

*Au clair de la lune,
mon ami Pierrot...*

A barát arra kéri Pierrot-t, kölcsönözze neki
tollát, hadd írjon le vele egy szót. Az ő gyer-
tyája kialudt, tüze sincs... Pierrot azt válaszol-
ja (hogyan, amikor meg sem kaphatta a meg
nem írt levelet?) hogy ő sem tud se tüzet, se
tollat adni, de forduljon a szomszédhoz, ahol

nyékét, újra fellángolt egy Pierrot-kultusz,
főleg figurák vagy képek ábrázolásain. Kár
lenne, ha ezeket is kidobták volna.

Pierrot és Pierrette tragikus figurákként
szerepelnek Dohnányi Ernő táncjátékában, a
Pierrette fátyolában, amely sajnos emberem-
lékezet óta nem tűnik fel magyar színpa-
dokon. A szép, hűtelen lány elhagyja szerel-
mesét, Pierrette jelmezében búcsúzik tőle.
Elrohan, de a fiú elkapja fátylát. Pierrot meg-
öli magát, szelleme azonban kísérti a hűtlen
lányt, az akárhova megy, megjelenik előtte a
halott szerelmes, akit senki sem lát, csak ő. Az
otthagytott fátylat nyújtja felé, s ezzel az örü-
letbe kergeti.

Hát ez bizony nem gyermekbalett, de a két
klasszikus figurát azért érdemes lenne felele-
veníteni. A Barbie babák átalakítói csinos párt
tudnának csinálni belőlük.

A Babaház kis párosát újévi üdvözlétként
akarjuk lefényképeztetni, pezsgőhűtővel,
vagy egy állóóra mellett, amelynek számlapja
a 12-esre van beállítva. BÚÉK!

Dr. Moskovszky Éva

„Egy korszakalkotó ember”

*Dr. Erdész Sándor (1929–2006) folklorista muzeológus,
a Sóstói Múzeumfalú alapítója*

80 éve született dr. Erdész Sándor, a nyírségi mesegyűjtő, a jászberényi Jász Múzeum, a nyíregyházi Josa András Múzeum, s végül a Sóstói Múzeumfalú néprajzos muzeológusa, ez utóbbinak 15 évig az igazgatója.

De ki is volt ez a korszakalkotó ember? A magát mindvégig nyírséginek valló Erdész Sándor Szobon született 1929-ben. Nyíregyházán, Szatmárnémetiben és Budapesten végezte tanulmányait, majd diplomás muzeológusként 1953-ban a Népművelési Minisztérium Múzeumi Főosztályára került előadónak, majd 1956-tól munkahelyéül a Josa András Múzeumot jelölték ki, ahol néprajzusként több mint 15 évig Kiss Lajos és Nyárády Mihály munkájának folytatója lett. 1971-ben az újonnan alapított Sóstói Múzeumfalú élére nevezték ki. Akkor már megjelent az *Új Magyar Népköltési Gyűjteményben* a háromkötetes *Ámi Lajos meséi*. Ez országos elismerést hozott számára. A Múzeumfalú építésének vezetése mellett publikált, több mint 300 kisebb-nagyobb cikke, tanulmánya és kötete hagyta el a nyomdát, s neve a mesekutatók között Európa szerte ismertté vált. 1979-re sikerült megnyithatóvá tenni a Múzeumfalú, amelyet még további tíz éven keresztül igazgatott. 1989-ben, 60 éves korában vonult nyugdíjba.

Erdész Sándor a néprajzi leltárkönyvek tanúsága szerint 1960–1992 között 2383 db tárgyat gyűjtött. Ha figyelmesen végigtanulmányozzuk e tárgylistát, kitűnik, hogy fiatal néprajzkutató férfi léte gyermekjátékgyűjtést is végzett. Így Kisvárdán 1962 decemberében 118 darab gyermekjátékot gyűjtött Bodnár Bálint népmesegyűjtő inspirálására, aki akkor ott dolgozott tanítóként, s ismert mesemondó is volt. A gyűjteményt 62.61.1–

62.61.87.1–9 és 63.55.1–63.55.19 leltári számmal jelöli a Sóstói Múzeumfalú leltárkönyve. Az akkor múzeumba kerülő gyermekjáték kollekció egy része Kisvárdán gyűjtött, másik része rekonstrukció alapján elkészített darabokból áll. Ez a 118 gyermekjáték a mai 536 darabos népi gyermekjáték gyűjtemény törzsanyagát alkotva felbecsülhetetlen értéket képvisel.

Gunda Béla professzor
köszönti Erdész Sándort.

Erdész Sándor a népi gyermekjátékok mindkét csoportját, a játékszereket és a játékeszközöket is gyűjtötte. Az talán a férfias gondolkodás „rovására” írható, hogy a leánygyermekek játékaik közül keveset gyűjtött. A fiúgyermekek játékaik közül főleg a felnőttek gazdálkodási eszközeinek kicsinyített másai vannak túlsúlyban; lózabola, karikás ostor, kis fa ló, fa csikó, kóró bika, kóró ló, stb. A kisfiúk életéből nem maradhattak ki a fegyverek sem. A játékfegyverek között megtalálható a játék pisztoly, a bocfapuska, a vízipuska, a kóropuska és a parittyá is. Jelentős számban vannak a gyűjtött tárgyak között hangadó játékszerek, a brúgattyúk, zúgattyúk családjába tartozó dióbrúgattyú, a diópitypalaty, a süvöltő, a zúgó, a hangszerek közül pedig a nádsíp, a fűzfa síp és a négy darab játékharmonika. A lányok-fiúk közös játékaik között találjuk a pecsétnyomót, a betűnyomót, a nádtöltőtollat, a libatallu tollat, a nézőkét.

A fenti rövid ismertetőből is látható, hogy a folklórkutató Erdész Sándor számára mindig fontos volt a néprajzi tárgygyűjtés, ezen belül pedig a népi játékok kutatása és összegyűjtése. Mint elismert néprajzkutató a Kiss Áron Játék Társaságot is támogatta, pártolta.

*Dr. Bodnár Zsuzsanna
néprajzos muzeológus*

Csoportos szabad játék és a demokratikus iskolai önkormányzat

Korábbi írásaimban bemutattam azokat az iskolákat, amelyekben egy széles hatáskörű közös gyerek-felnőtt önkormányzat működik. Ilyen iskola az 1921-től máig működő Summerhill iskola, ilyenek az 1968 óta működő Sudbury Valley iskolák és még vagy 100 másik iskola szerte a világban Izraeltól Németorszáig. Korábbi cikkeimben bemutatam ezeket az iskolákat, az iskolákat vezérlő elveket. Hangsúlyoztam, hogy ezek az iskolák alapját képezhetik egy jobb iskolarendszernek, amelyben az egyes iskoláknak jóval nagyobb önállósága van, ahol az iskolai közös felnőtt-gyerek önkormányzat az iskolai élet nagy részében döntő hatáskörrel rendelkezik.

Azt is elmondtam, hogy ezekben az iskolákban nem korlátozzák a gyerekeket a játékban, hogy ezekben az iskolákban a játék és a tanulás egyenrangú tevékenységek, mert a játékban a gyerek tanul, és a tanulás maga is játék.

Egy korábbi cikkemben így írtam a szabad játékról:

„A gyerekek szeretnek egymással játszani. Nem véletlenül. Csak aki alaposan megfigyeli őket, az veszi észre, hogy milyen sok minden történik a szabad játék alatt. A gyerekek a játék szabályait állandóan alakítják. Természetesen megpróbálják azt a maguk előnyére alakítani. De ez csak a pillanatnyi látszat. Ha egy gyerek vagy egy gyerekcsoport a játékot annyira dominálja, hogy a többieknek nincs benne öröme, akkor ezek a gyerekek kiszállnak, és új játékot kezdenek, maguk. Sokszor azonban eléri, hogy a játék szabályait úgy alakítsák, hogy mindenkinek legyen a játékban esélye, hogy mindenki élvezhesse a játékot. A kidobásban a kisebbek több lépést tehetnek, a rabló-pandúrban egy erősnek át kell állnia a gyengébb csapathoz stb. Ennek a fajta szabad játéknak teret kellene hagyni az iskolás korban is. Mert a szabad játék a legjobb „iskola” ahhoz, hogy egy gyerek egy közösségben megtalálja magát, egy közösségben kiharcolhassa a maga jogait, a jogot arra, hogy élvezze az életet, a játékot, a szórakozást, és később felnőttként a munkáját.”

Mostani írásomban szeretnék erről részletesebben szólni. A gyerekek gyakran játsza-

nak csoportosan. Vannak esetek, amikor a csoportos játékok szabályait lerögzítik és ezektől egy tapodtat sem lehet eltérni. Ez gyakran előfordul, ha a gyerekek felnőttek által szervezett sportban, vagy egyéb játékokban vesznek részt. Más esetekben, ha a gyerekek maguk kezdeményezik a játékot, vagy ha a felnőttek értik, hogy miért fontos a szabad játék, akkor a szabályokat vagy a gyerekek maguk állítják fel, vagy legalábbis alakíthatják igényeik szerint. Egy példa ilyen spontán játékokra egy egyszerű játék, amit fiammal szoktunk játszani: Egy labdával adogatunk egymásnak és a labdának nem szabad a kétünk közötti útra esnie. Akinél ez előfordul az veszített, és játék kezdődik előről.

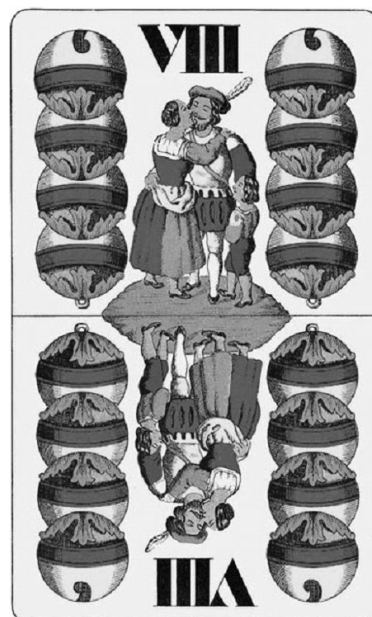
Fóti Péter

A teljes cikk elolvasható: <http://www.foti-peter.hu/foti-csoportos.html>.

Kapcsolatfelvétel: peter.foti@runbox.com.

December 29-én 15 órától a magyar kártya barátai ismét találkoztak Budapesten Wichmann Tamás vendéglőjében (VI. Kazinczy utca 55.), hogy koszorúikkal emlékezzenek a magyar kártya első készítőjére, Schneider József kártyafestő mesterre. Akik biztosan ott voltak:

Wichmann Tamás vendéglátó, Pató Pál Asztaltársaság, Magyar Talon Alapítvány, továbbá Tell Vilmos, Rudenz Ulrich, Stüsü vadász, Geszler Hermann, Arnold von Melchtal a felsőbb körökből, Harras Rudolf, Fürst Walter,

Reding Ite, Kuoni pásztor, Stauffacher Werner az alsóbb körökből, névtelen királyok és számtalan szimpatizáns. A <http://www.kartyajatek.hu/> címen olvasható a Népszabadság Magazin első cikként Kelen Károly írása erről.

Jánoska Antal Tagtársunk elküldte ezt a cikket, ebből idézünk részleteket: „A kártyaképen Tell Vilmos búcsúzik családjától. Ott van felesége meg fia, akinek a fejről kell majd lelőnie az almát. A piros nyolcason Tell csónakon kel át a folyón, a piros hetesen Gessler helytartó lovagol, a tök kilencesen meg oszlopra helyezett kalpagja látható, amely előtt a hős íjász nem volt hajlandó meghajolni.

...a felsők és az alsók Friedrich Schiller Tell

Vilmosának szereplőit jelenítik meg: a makk felső a főhős maga, a piros felső Gessler Henrik [Herman -- *A szerk.*], a zöld felső Rudenz Ulrich, a tök felső Stüsü vadász – a drámában még csósz –, a makk alsó Harras Rudolf, a piros alsó Kuoni pásztor, a zöld alsó Fürst Walter, a tök alsó Reding Itell. (Az ászok pedig a négy évszak allegóriái.)

Furcsa, hogy a magyar kártya lapjaira svájci alakokat festenek, pláne ha tudjuk, Svájcban csak hírből ismerik ezt a paklit.

Jánoska Antal „kártyatörténész” derítette ki, hogy az 1830-as években készült az első olyan kártya, amely a Tell-történet figuráit ábrázolta. Schneider József pesti műhelyének a cenzúra nem engedte volna magyar szabadsághősök szerepeltetését. A kártyafestő így a messzi Svájc németellenes szabadságharcosairól készítette metszeteit.”

„A Magyar Talon Alapítvány és a Pató Pál Párt 1996-ban emléktáblát helyezett el a régi műhely helyén működő Wichmann-kocsma falán, azóta mindig december 29-én – a magyar kártya napján – délután három és négy között itt gyülekeznek a kártyások, megkoszorúzzák a táblát, majd bevonulnak a kocs-

mába, hogy a „nemzeti öntudatot élesztgetve kézről kézre” adják a lapokat.”

Napkelet hősei, Napnyugat katonái címmel szokatlan kiállítás megnyitójára invitált szeptemberben Bicskére a Facsar házaspár. Keleti bábok és nyugati kártyák sorakoztak a tárlókban és a tablókon. Közös vonása a kiállított tárgyaknak a játékoságon túl, hogy minden darabjuk Veszeczky Andrea báb- és Facsar Mihály militária-kártya gyűjteményéből lett válogatva. Veszeczky Andrea óvónőként szívesen készít és vásárol bábokat, olykor elő is ad velük a legkisebbeknek. Ha kell szakkört szervez, vagy éppen betlehemi bábjaival érdemli ki a Kiss Áron Magyar Játéktársaság különdíját. *Napkelet hőseit* – Indonéziából, Kambozsából és Indiából származó bábjaikat – állította ki. 50–70 centis játékok ezek, melyekkel ma is előadásokat tartanak.

Facsar Mihály egy másik szenvedély rabja: ő a katonai vonatkozású relikviák iránt érdeklődik. Néhány esztendeje kezdett ilyen témájú kártyákat gyűjteni, s kollekciónak jelentős szekciója lett mára a játékkártyáké. Mint elmondta, a kezdeteknél nem is sejtette, hogy ilyen hatalmas kultúrtörténeti anyag közelébe jutott. Az 1. és 2. Világháború propaganda kártyáit – karikatúrákat, párosító és kvartett játékokat, emlékkártyákat, köztük az egyetlen ilyen magyar kiadásút, a Kóber Leó népfelkelő festőművész Hadsegélyező kártyáját is megtaláljuk a gyűjteményben. Szorgalmasabb kiadói voltak az ilyen kártyáknak a belga, angol, német és amerikai kártyagyárak.

Az a megtiszteltetés ért, hogy én nyithattam meg a *Napkelet hősei, napnyugat katonái* kiállítást. Nem véletlenül történt ez szeptember első napján: a harci zajokkal, katonadalokkal és az égből potyogó kártyalapokkal kimondatlanul is emlékeztünk a 2. Világháború kitörésére.

Jó napot, szerencsés lapjарást!

A legnagyobb magyar nyelvű kártyás oldal: <http://www.kartya-jatek.hu>.

Jánoska Antal

Karácsony a népművészetben

Neves zalai népművészek kiállításával zárta a 2009-es esztendőt a Hevesi Sándor Általános Iskola galériája. November 26-án (csütörtö-

kön) 18 órakor Csótár Rezső fazekas, Hácskó Imréné Zsuzsa népi szövő, Mármaros Mária szalmafonó, Pulainé Cserti Ilona csuhészobrász és Riskó Erzsébet népviseleti babakészítő hozta el az iskolába legszebb, karácsonyhoz kapcsolódó kézműves munkáját. A tárlat érdekessége, hogy valamennyi alkotó tulajdonosa a „Népi iparművész” vagy a „Népművészet mestere” címnek. ...

Riskó Erzsébet maga formálta, népviseletbe öltöztetett, vagy hagyományos módon bepólyált babái láttán a gyerekek szeme azonnal felcsillan, s olyan áhítattal közelednek feléjük, amilyen érdeklődés csak valami ősi, bennünk lévő belső készletnek tudható be. Talán ennek köszönhető az is, hogy alkotásait mindenhol nagy szeretettel fogadják és mutatják be. Ezek a babák azonban nemcsak játékszerek, de a népviseleti ruhák formavilágának élő múzeumi is.

Az iskolában november 26-án a szokásoknak megfelelően két kiállítás megnyitót megtartották. Az egyiket 14.15 órakor a tanulóknak, melyre szeretettel várták a környékbeli iskolák és óvodák érdeklődő gyermekeit is.

A másik megnyitót 18 órakor a felnőtteknek. Ezen Prokné Tímer Gyöngyi, a zalaegerszegi Kézművesek Háza szakmai vezetője ismertette meg a nézőkkel az öt neves zalai népművész hagyományőrző és értékteremtő munkásságát.

A szép népművészeti tárlat december 19-ig volt megtekinthető A kiállított alkotások karácsonyra akár meg is voltak vásárolhatók. <http://www.szuperhir.hu/viewcontent/iskolak/20091125karacsony-a-nepmuveszetben.html>

Nagykanizsa város digitális hírportáljáról,, a Szuperhírről

Fából készült csodák (logikai és ügyességi játékok) címmel kiállítás nyílt a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdészeti Múzeumban (Sopron, Templom u. 4.) 2009. december 02-án 16 órakor, megnyitotta Dr. Katona György, a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar dékánja.

A kiállításon a NymE Faipari Mérnöki Kar hallgatóinak Dr. Gerencsér Kinga irányításával készült munkái láthatók.

Népviseletbe öltöztetett babák kiállítása Gyöngyöspatán, ahol június 26–28 között

rendezték meg a Péter-Páli Palóc napokat. Ennek keretében a Kántorházban kiállítást rendeztek, Lévai Lajosné és Vasicsek Jánosné által palóc népviseletbe öltöztetett babákból, régi falvédők képezték a háttérrel. A palóc népviseleti ruhák nagyon hűen, a hordott viseletnek megfelelően készültek. Dohány Albertné tagtársunk tudósított erről és neki köszönjük mellékelt fényképet is.

Gratulálunk!

Gratulálunk és szeretettel köszöntjük Dr. Györgyi Erzsébetet, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság soros elnökét abból az alkalomból, hogy több mint két évtizedes vezető és irányító munkájáért 2009. augusztus 20-án a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetést kapta.

Györgyi Erzsébet a Játéktársaság megalakulásától

(1987) – melynek az akkor megnyíló Kecskeméti Szorkaténusz Játékmúzeum és Műhely volt a bölcsője – Szentiványi Tibor alapító elnök mellett alelnökként, majd választott elnökként mindvégig meghatározó

szerepet töltött be a Társaság életében. Dr. Kovács Jánosné Marika Szentendrei Babamúzeuma, és az ott megalakuló Babaklub létrejöttének támogatásával egy újonnan jelentkező igény kapott helyet a Társaság tevékenységében; a babakészítés és öltöztetés. Ennek kapcsán alakult ki az együttműködés a győri Zichy-palotával, ahol évről évre, az idén már 13. alkalommal állították ki az Országos Babakészítő verseny résztvevői és külföldi résztvevők művészi alkotásait. A Társaságon belül létrehozta a sikeres Róza baba programot a viseletes babák készítésének elsajátítására..

Sokat tett a Székesfehérváron megnyílt Fehérvári Babaház – Moskovszky Gyűjtemény, az ország legnagyobb és legértékesebb régi játék gyűjteményének bemutatása érdekében. Pályázat útján támogatta az egyik legértékesebb és a nemzetközi játékirodalomban is egyedülálló játéktörténeti könyv, Moskovszky Éva: *Sors és játék – A táblajátékok eredete és őstörténete* c. munkájának létrejöttét. A Moskovszky napok alkalmával rendszeresen konferenciákat szervez, de fontosnak tartja egyéb konferenciákon is a Társaság részvéte-

lét. Így a már említett győri Babakonferencián, Játékkészítők konferenciáján, játékkiállításokhoz kapcsolódó konferenciákon, a pedagógiai intézményekkel, és minden a Társaság munkájával kapcsolódó eseményeken. 2000-ben elnyerte a Társaság Kiss Áron díját.

Ebben az évben 10. éve szerkeszti a KÁMJT lapját a Forgót. A Forgóból értesülhetünk arról a sokféle tevékenységről, amit maga végez: pályázatok írásáról, kiállítások szervezéséről és megnyitásáról, kapcsolat a játékkészítőkkel, kereskedőkkel, és mindazokkal akik a játék ügyét szolgálják. A Társaság ügyeinek intézője, összefogója és lelke Györgyi Erzsébet. Okosan irányító, meggondolt munkáját, és az emberekkel való barátságosságát mindannyian köszönjük.

Gratulálunk a megérdemelt kitüntetéshez.

Szeretettel a Játéktársaság

Elmondta Haider Edit társelnök szeptember 19-én Keszthelyen, a Társasjáték konferencián.

Kedves Edit és kedves Tagtársak!

Köszönöm a kedves elismerő szavakat, ezeket és mindazokat, amelyeket nekem elküldtetek/tek. Én köszönöm a lehetőséget az eredményes munkára Támogatóinknak, az együttműködést Tagtársainknak, Barátainknak. Legyen ez a Társaság dicsősége is és hozzon számára további lehetőségeket!

Szíves köszöntéssel dr. Györgyi Erzsébet

Minisztériumi kitüntetések október 23-a alkalmából

Nemzeti ünnepünk, október 23-a alkalmából Dr. Herczog László szociális és munkaügyi miniszter szakmai kitüntetések adományozott. A Nemzeti Ünnep alkalmából „Miniszteri Dicséret” elismerésben részesült a *gyermekjátékok*, villamos termékek, mechanikai és fizikai vizsgálatok területén tanúsított magas színvonalú munkája és az új vizsgálati módszerek kidolgozása, adaptálása érdekében kifejtett kiváló tevékenysége elismeréséül Bozsó János, a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság Mechanikai és Villamos Laboratórium laboratóriumi mérnöke,

Hasznos munkájának elismertetéséhez a Játék Társaság tagjai is örömmel gratulálnak!

Megjelent

Digitális játékkutatás a Kalligram folyóiratban

Demóverzió címmel megjelent a Kalligram folyóirat 2010 januári száma, amely Fenyvesi Kristóf (Jyväskylä-i Egyetem, Finnország) szerkesztésében és bevezetőjével ad ízelítőt a digitális játékkutatás legfrissebb tendenciáiból. A tanulmányok előadás formájában hangzottak el a pécsi Európa Kulturális Fővárosa év egyik felvezető rendezvényeként megrendezett Pécs Ars GEometrica 2009 Nemzetközi Találkozó és Műhely 'Digitális Kultúrakutatás' szekciójában. A tanácskozás témaadó előadói olyan nemzetközi híró szakemberek voltak, mint a Cybertext Yearbook szerkesztői Raine Koskimaa és Markku Eskelinen (aki a Game Studies játékkutatási folyóirat alapító szerkesztője is egyben). A finnországi kutatókon kívül pedig Kiss Miklós, a Groningeni Egyetem (Hollandia) tanára, illetve a Pécsi Tudományegyetem tanárai Kiss Gábor Zoltán és Gyuris Norbert járultak hozzá előadásaikkal ahhoz a nemzetközi tudományos együttműködéshez, amely a 2008-ban napvilágot látott *Narratívák 7. – Elbeszélés, játék és szimuláció a digitális médiában* (Kijárat Kiadó, 2008) című kötet nyomán vette kezdetét Thomka Beáta (Pécsi Tudományegyetem) és Tuomo Lahdelma (Jyväskylä-i Egyetem, Finnország) professzorok támogatásával.

Kapcsolódó linkek: Kalligram Kiadó és Folyóirat: www.kalligram.sk, Cybertext Yearbook: <http://cybertext.hum.jyu.fi/>, Game Studies, the international journal of computer game research: <http://gamestudies.org/>, Pécs Ars GEometrica 2009: pecsikult.hu/hu/page2009, Pécs 2010 – Európa Kulturális Fővárosa: www.pecs2010.hu.

Fenyvesi Kristóf

Aki a tarokkot szereti... és ő dr. Pais József zalaegerszegi jogász, akinek szellemi sportok iránti vonzalmát korábbi kártyakönyveiben – *Ulti, tarokk és néhány kis játék* (1990); *Fél tucat kártyajáték* (2000) és *Kártya.hu* (2003) – megismerhettük. A közelmúltban *Tarokk* címmel jelent meg a soproni Novum Kiadónál legújabb kötete, melyben kimerítően tárgyalja a hagyományos magyar tarokkjáték szabályait, konvencióit. Mindenféle elemzés helyett a szerző szavaival ajánljuk a könyvet annak, „... aki színvonalas szellemi harcra, kellemes baráti együttlétre vágyik, és szeretné megmutatni intellektuális képességeit. Nem egyszerű játék; aki tarokkos akar lenni, legalább néhány hónapot a tanulásra kell szánnia.

A befektetett energia azonban hamarosan megtérül, mert a tudás gyarapodásával párhuzamosan a játéknak egyre több érdekessége és szépsége tárul fel.”

Jánoska Antal

Levélhullás

Kedves Györgyi Erzsébet!

Tegnap este nézegettem azt a vaskos kötetet, amit a 2008-as nevelésügyi kongresszusról adtak ki. Itt találkoztam a Kiss Áron társaság és a maga nevével és érdeklődve olvastam, amit a társaságról írt. Magam egy Ausztriában élő magyar vagyok, aki egy idő óta ott-hon is publikál, elsősorban a demokratikus iskolákról mint például az angliai Summerhill iskola. Ennek az iskolának a sajátossága – sok egyéb mellett – hogy elismerik, hogy a gyermeki játék egyenrangú bármely más tevékenységgel, és a gyerekeket nem szabad visszatartani attól, hogy annyit játszanak

amennyit kedvük tartja. Ez a látszólag hajmeresztő eszme nem vezet oda, hogy a gyerekek ne tanulnának, és ne válnának nagyszerű emberré.

Arra gondoltam, hogy szívesen lennék a játéktársaság tagja, és szívesen venném, ha honlapjaink között linket cserélnénk.

Üdvözlettel

Fóti Péter

Veltlinerstraße 1/30, 2353 Guntramsdorf,
Ausztria, +43 664 464 10 95,
www.foti-peter.hu

Fóti Péter írásából részlet a 8. oldalon. 2009. november 15-én érkezett Fóti Péter e-mailje. 2010.

január 16-án meg is tartotta előadását Summerhillről nagy sikerrel, a közlekedési sztrájk ellenére 12 fő hallgatóság mellett. Köszönjük ajándékát, a 100 perces DVD-t, amely a híres iskola életét mutatja be, egy más alkalommal levetítjük azok számára, akik nem jutottak el.

22 babát készítettek Tagtársaink és küldtünk el Dévára a Szent Ferenc Gyermekotthonba, erről megelőzőkét számunkban is hírt adtunk. Onnan érkezett fenyőzöld kártyára arany tintával írva az alábbi levél:

Kedves Erzsébet és társasági tagok!

Szerencsésen eljutottak a gyönyörű babák Dévára, már a gyerekek kezében is vannak. Nagyon örültek nekik és nagy örömmel játszanak velük.

Isten áldja meg e munkájukat hogy még sok örömet szerezhessenek a gyerekeknek.

Áldott Karácsonyt és békés, boldog Új Esztendőt kívánunk! Sok szeretettel

*a dévai gyermekotthon gyerekei
és munkatársai!*

A babákat készítették: Török Emőke 8, Várady Zsóka 5, Maruzsné Kovács Éva 3, Tompos Ernőné 2, Gattyán Ágnes 2 és – utoljára, de nem utolsó sorban! Fülöp Klára 2 darabot. Csecsemőbabák, kislánybabák, volt, aki egész ruhatárral, nagy volt a változatosság, de mind szépen sikerült. Majd honlapunkon láthatják.

Megrendeztük a babák bemutatóját december 8-án délután az Orlay-ban, s ezzel megtartottuk itt első kis összejövetelünket. Karlócai Marianne nemzetiszínű szalaggal körülkötött cipóját vidáman elfogyasztva felavattuk találkozásaink új színhelyét.

Gy.E.

Képeinken Török Emőke babái láthatók.

Nyílt levél.

Kedves Erzsike Soros Elnökasszony és a Kiss Áron Magyar Játék Társaság Kedves Tagjai!

Nagyon jó, hogy van hol összejönni, hála főleg Neked az áldozatot nem ismerő segítőidnek és a szerencsének! Sok sikert az új helyen!

Nemrégiben levelet kaptam Tőled a tervezett Játékkészítők Műhelytalálkozóiról. Ezzel, illetve egy korábbi, hamvaiba fulladt Játékalkotói szekció kapcsán felmerült gondolataimat szeretném megosztani Veletek és a véleményeteket kikérni.

1. Először is, meg kellene határozni, ki a játékalkotó és oda tartoznak-e az egyedi, a viseletes és egyéb nem játszható babát készítő is, vagy nem. Bele kell-e venni ebbe a gyűjtőnévbe a szoborszerű babák alkotóit is vagy nem. Vannak olyan kollégák, akik játszható és nem játszható babákat is készítenek, de akkor, szerintem, csak a játékra valókról legyen szó.

Később, ha ez érdemes, akkor lehet a baba-készítőknek egy külön műhelytalálkozója, szekciója és miért ne, vitatkozzunk az ő művészetükről is? Ám a játszhatóság és nem játszhatóság fogalmait feltétlenül szét kellene választani.

2. Az, hogy bárki jelentkezhessen, az nagyon jó ötlet. Bátorság kell hozzá, mert jó lenne valóban építő, komoly analízis alá vetni az illető munkáját azzal a céllal, hogy eredménye még jobb legyen. Nem kikritizálásról van szó, hanem építő analízisről, tehát aki aláveti magát ennek, annak ezt meg kell értenie.

3. Meg kellene határozni minden alkotónál, hogy miért készíti játékot. Van aki időtöltés-

ből, van aki fizetés- vagy nyugdíjkiegészítésként, van aki ebből akar (vagy kell) megélni, illetve erre vállalkozik.

Az utóbbi két szempontnál az eladhatóság nagyon fontos. Általában, hajlamosak vagyunk fölértékelni a saját belefektetett munkánkat, és az árakat nem egészen reális alapokon határozzuk meg. Ezt is például jó lenne ismertetni az összejöveteleken, hogyan állapítsuk meg a termékeink valós árát. A magyar kézműves játék drága. (Ezzel nem azt akarom mondani, hogy adjuk keleti bővli áron.) Ha kis szériában készülnének alkalmazott segítséggel, akkor talán olyan áron adhatnánk, amin krízis időszakban is könnyedén elkelne, miközben vásárlóinkat a minőség megbecsülése felé irányítanánk. Az is járható út, hogy ugyanazokat a játékokat minőségi anyagból is és olcsóbb anyagból is legyártssuk. Lehet akkor versenyeztetni a saját termékeinket.

A mennyiségileg és minőségileg is egyre jobban feltörekvő keleti játégyártókkal csak úgy vehetjük fel a versenyt, véleményem szerint, hogy kis szériában, valami nagyon sajátos dolgot dobunk piacra, amit gyorsan lehet a helyi igényekhez alakítani.

4. Itt el is érkeztünk egy számomra igen fontos ponthoz, a magyarságismereti játékok széles skálájához. Utoljára hagytam, hogy jól bevésődjön, mert ez nyílt levelem fő témája. Hívhatjuk ezeket a játékokat honismereti, hazafias jellegű, nemzeti identitásra nevelő, hungarikum játékoknak vagy aminek akarjuk. Ideférnének a magyar történelmi ismeretterjesztő, a hazai földrajzi, a magyar feltalálók és felfedezőkről szóló, a magyar művészet alakjait bemutató játékokról, stb. stb.

Ilyen jellegű játékok léteznek Magyarországon, ám igen kevés és eldugott helyen forgalmazzák, és nekünk, szülőknek, pedagógusoknak alaposan meg kell őket vizsgálni, mert vannak köztük politikailag tendenciózusak is, ezeket mindenkinek saját beállítottsága szerint kell megszűrni. Én olyanokra gondolok, amelyeket nagyítóüveg nélkül is bátran meg lehet vásárolni azzal a tudattal, hogy gyermekeinket hazaszeretetre, hazamegbecsülésre nevelik és megismertetik, megszeretetik velük a magyar kultúrát.

Olyanok is idetartoznak, amelyeket olyan rajzfilm- vagy mesefigurát jelenítenek meg,

melyek valamikor kedvencek voltak, értéket adtak át és a változások viharában mellőzésben volt részük, ma nosztalgiát ébresztenek és művészi, alkotói aktualitásukból mit sem vesztek.

Itt egy kis kitérőt teszek, hogy jobban érthető legyen mondanivalóm. Mint tudjátok, én évek óta a mexikói kultúrával vagyok körülölelve. Van itt bőven prekolumbián mesztic is. Jóindulatúan, de irigyen látom, hogy ők mennyire hazafias érzelműek és mennyire átformálnak szinte minden importált koncepciót a saját képükre. Nincs ez másképp az amerikai, angol, japán és sok más kultúránál sem. A játékoknál maradvák: kézműves fa, rongy Spiderman (Pókember), mexikói színskálába öltöztetett fa Transformer, stb. Még az ökomániások, természetimádók is megvehetik a gyerekeknek, mert annyira bájosak és egyáltalán nem rémisztőek, emlékeztetnek ugyan az amerikai rajzfilmfigurára, de alapjában mások. Persze vannak nagy számban eredeti mexikói ötlet alapján készített játékok is, pl. mexikói hagyományőrző halottak-napi lottó, maja mintájú (piramisok, múkincsek) társasjáték, műanyag, de ízléses patolli (pachisi), mexikói honismereti lottók, stb. Eredeti mexikói népszerű rajz vagy mesefigura viszonylag kevés létezik, de ami van, abból készítenek mindenféle, társasjátékot, kártyát, memóriát, bábokat, babát, természetes és nem természetes anyagból is. Ezeket a játékokat Mexikóban nem kell nagyítóval keresni.

Nem kívánom kézműveseinktől, hogy Disney figurákat, urambocsá, Barbiet készítsenek nemzeti színekben. A magyar is gazdag kultúra, lenne honnan meríteni. A játékkalkotás minden területén, kinek-kinek témája szerint. Léteznek báb- és rajzfilmfigurák, melyek már évtizedek óta népszerűek, vagy mesehősök, akiket neves rajzoló álmodtak meg. Felmerül a szerzői jogok kérdése, amit, ha az USA-ban, Angliában és máshol is meg tudtak oldani, akkor nálunk sem lehet áthághatatlan gond. Jó lenne, ha a vállalkozók is be tudnának kapcsolódni az ilyenfajta játékok gyártási folyamatába.

Félreértés ne essék, nem egy 30 darabos Böbe baba sorozatra gondolok, hanem egy, a Böbe babával (Futrinka utcával) kapcsolatos játékszer sorozatra, ami tartalmazná a Böbe

figuráján kívül pl. Böbe házát, Cicamica házát, ruhatárát, a kis várost az utcákkal, fiúknak, lányoknak való játékszerekkel, stb., a *Mi újság a Futrinka utcában* könyv újrakiadását, DVD változatot, CD lemezt kapcsolódó énekekkel, ne adj isten videojátékkal, sőt gyermekpólókkal, sapkákkal, ruhadarabokkal. Hasonló példát mindenki fel tudna hozni.

Hol lenne forgalmazva ez a sajátosan magyar áru? No, ehhez megint összefogás kellene, kereskedői termékpártolás. Sőt, állami segítség is elképzelhető. Miért ne??!! Juj, mit mond majd az Unió? Ez az argumentum nevetséges.

Összefogás nélkül is a szemfülesebb készítő és kereskedő elindíthatja a lavinát. Egy kis pozitív beállítottsággal még krízis időben is lehet nagy siker az ilyen vállalkozás. Szép lassan ki lehet iktatni a keleti összemixelt játékokat a választékból és más minőségi játék mellett a nem túl drága hazaival is lehetne kereskedni. Tapasztalatból beszélek. Lassan, de biztosan, jönnének az állami megrendelések is.

A magyarságismereti és népszerű magyar figurákon alapuló játékszereket szuvenírként is lehetne terjeszteni, valamint külföldön is megvásárolnák, akik azokat ismerik, vagy épp utóbb ismerkedtek meg velük.

Nekünk mint játékalkotóknak feladatunk-e külföldi kultúrákból beburjánzó figurát készíteni, amikor van nekünk lidércünk, boszorkányunk, kell-e külföldi stílusú tündéreket másolgatnunk, amikor van nekünk népmesei tündérünk, kell-e mindig univerzális játékokat (autó, vonat, baba, jójó, kockák, stb.) készítenünk, hogy nehogy a nyakunkon maradjon? Miért nem csinálunk, például, egy „égig érő fa” játékot?

5. Itt megjegyzem, van bennünk kreativitás, ám nem ártana ezt újra átgondolni. A kreativitásnak kell, hogy legyen egy elméleti, pszichológiai menete, ezt feltétlenül meg kellene beszélni és olvasható formában átadni az érdeklődőknek a találkozók alkalmával.

Hát TE mit gondolsz erről? És TE?

Amíg választ kapok TÖLETEK, szeretettel üdvözöllek Benneteket és tevékeny, tartalmas új esztendőöt kívánok!

Rocháné Búdy Annamária
Xalapa, Mexikó / Budapest

2009.évi első Forgó számunk 19–20. oldalán olvashattunk Csongrád megyei kiállítás sorozatról, melyben Antalné Remzsó Györgyi szegvári gyűjtő tárgyai szerepeltek. További információ érkezett erről:

Kedves Erzsike!

... A múltkor a szegvári kastélyról kérdeztél, de én úgy tudtam, hogy befejeződött a rekonstrukció. Mint a szentesi múzeumigazgató asszonytól megtudtam, ez az információ nem teljesen igaz, nincs teljesen kész, annyi igaz, hogy hasznosítást keresnek az épületnek. Az a nagy hír, hogy rövidesen Antalné Remzsó Györgyi Baba-mackó gyűjteménye költözik bele, bár még kifestve sincsenek a szobák. Úgy látszik jól tett a gyűjtemény „megszellőztetése.” Bár minden gyűjteményt ilyen hamar be lehetne vinni a helyi köztudatba!

Szeretettel üdvözöllek

[Fári] Irén

Erzsike!

... engedd meg, hogy megosszam Veled nagy örömet: 2009 augusztus 1-től október 30-ig került megrendezésre egy nagyszabású európai internetes élethű baba verseny. Ez a verseny 3 hónapig tartott és a látogatók szavazata alapján dőlt el a verseny. A versenyt 2 kategóriában indították: Hobby és Profi kategóriában. Én a profi kategóriában indultam és

megnyertem a versenyt. Ez óriási öröm számomra, de még nagyobb örömeimre szolgált, hogy a hobby kategóriában indult a tanítványom, Mátyerné Páhok Katalin, aki szintén megnyerte saját kategóriájában a versenyt.

Szeretettel:

Pál Anita

Tagdíj

A társasági tagdíj évi 1000,- Ft, nyugdíjasoknak, diákoknak, munkanélkülieknek 500,- Ft, jogi személyeknek, közösségeknek 2000,- Ft. Tagtársaink a befizetett tagdíj fejében kapják a Forgót is! Alapszabályunk értelmében a tagdíj befizetése az első negyedévben esedékes. Csekket a 2010/1. számmal küldünk, de addig is szívesen fogadjuk befizetéseiket.

Több évi tagdíjhátralékos tagjaink jelen Forgót nem kapják már.

Ha OTP-fiókban adják fel, megtakarítják a postáról a bankba utalás költségét a Társaságnak.

Kérjük, aki teheti, túlfizetéssel járuljon hozzá a Társaság működési költségeihez, esetleg egy általa megválasztott céljához, amelyet módjában áll megszabni. Hálásan köszönjük a szép számú túlfizetést, életmentő volt.

A tagdíjfizetést KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA tartja nyilván, információért, csekkért forduljanak hozzá bizalommal. Kérjük, mellőzzék a rózsaszín postautalvánnyal küldést, legyenek szívesek jelezni, ha csekkre van szükségük, küldjük!

Szívesen látjuk Társaságunkban a játékkultúra iránt érdeklődők, játékbárátok jelentkezését, csatlakozását. Minél többen leszünk, annál könnyebben érhetjük el céljainkat, a játékkultúra értékeinek felderítését, megőrzését, fejlesztését, terjesztését!

Felhívjuk a figyelmet elérhetőségeink változására e lap alján.

Tisztelt Szerzőink, elnézést kérünk a nagy híranyag miatt terjedelmesebb írásaik későbbi megjelentetéséért és a honlap ideiglenes elmaradásáért.

Cím, elérhetőség

Kérjük Tagtársainkat, hogy küldjenek e-mailt aktuális e-mail címükről a Társaságnak: gyorgyie36@t-online.hu, hogy a jövőben ide küldhessük a Forgót. Köszönjük, aki már jelentkezett, jelen Forgónk részben már e-mail címekekre érkeznek.

Kérjük Tagtársainkat, hogy esetleges címváltozásukat a Forgó eredményes kézbesítése érdekében szíveskedjenek személyesen, levelezőlapon, telefonon, faxon vagy e-mailben közölni.

Várjuk írásaikat, híreiket

A Forgó következő lapzárta február 15.

Kérjük írásaikat, valamint a meghívókat, programterjesztőket, tájékoztatásokat rendezvényekről, játékos eseményekről, lehetőleg jó előre, hogy minél több előzetes hírt olvashassanak a *Forgóban*. A beérkező híreket rövidesen elhelyezzük a

<http://www.kamjt.hu>

honlapon is. A *Forgóba* rövid írásokat várunk, a terjedelmesebb gazdagon illusztrált cikkeket honlapunkon tudjuk elhelyezni.

A *Forgóba* szánt írásaikat lemezen vagy e-mailhez csatolt fájlban, rich text (rtf) formátumban szíveskedjenek küldeni a gyorgyie36@t-online.hu címre.

Keressék fel honlapunkat, amelyen rövidesen friss összeállítást láthatnak aktuális eseményekről, kiállításokról, rendezvényekről és a múltbeliek adatait, anyagait is megtalálják. A honlapon megjelentetésre szánt híreket, cikkeket juttassák el a kamjt@netcity.hu címre is! Saját honlapjuk címét is ide küldjék, ha megjelentetnék!

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Köszönet Támogatóinknak:

a Nemzeti Civil Alapprogramnak, az Oktatási és Kulturális Minisztériumnak, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának, a Nemzeti Kulturális Alapnak, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítványnak, a Fővárosi Önkormányzat Esélyegyenlőségi, Foglalkoztatáspolitikai és Kisebbségi Bizottságának, DR. SOMI ILDIKÓ orr-fül-gége szakorvosnak, KISS LÁSZLÓNAK (Budapest) és az ALK-T Bt-nek (Sashalom).

Forgó, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság (KÁMJT) lapja.

ISSN 1586-1570. Megjelenik negyedévente.

Felelős kiadó: a Társaság soros elnöke; felelős szerkesztő: DR. GYÖRGYI ERZSÉBET.

Címünk: változás alatt, ideiglenesen dr. Györgyi Erzsébet, 1024 Bp. Buday László utca 7.

Ideiglenes e-mail: gyorgyie36@t-online.hu, honlap: <http://www.kamjt.hu>.

További kapcsolattartás: dr. Györgyi Erzsébet, telefon/fax: 1/315-6193, e-mail: gyorgyie36@t-online.hu.

KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA, telefon: 1/246-0107, e-mail: kamjt@netcity.hu, amsztraka@netcity.hu.

Bankszámlaszámunk: 11702036-20657972, adószámunk: 19039224-1-41.

Ötleteket, javaslatokat szívesen fogadjunk!